

Samenvatting

Geweld in afhankelijkheidsrelaties, zoals bijvoorbeeld kindermishandeling en geweld tussen (ex-)partners, is een groot probleem in de samenleving. Het kan gaan om fysieke, emotionele en psychische mishandeling, maar ook om bijvoorbeeld seksueel geweld en –misbruik, stalking of financiële uitbuiting. Het gaat om geweld dat gepleegd wordt door een persoon die het slachtoffer niet alleen kent, maar waar het slachtoffer ook materieel of emotioneel afhankelijk van is. Dit kan een huisgenoot zijn, soms ook een kind of iemand buiten het gezin.

Voordat een situatie naar buiten komt zijn vaak al meerdere incidenten voorafgegaan. In veel situaties spelen daarnaast onderliggende problemen.

De afgelopen jaren is er een goede basis gelegd voor de samenwerking en de aanpak hiervan. De huidige visie gaat over het verder versterken van deze aanpak en de samenwerking in Zuid-Limburg. Het college heeft besloten om de regiovisie Samen sterk, iedereen veilig ter besluitvorming aan de gemeenteraad voor te leggen.

Beslispunten

1. De nota Regiovisie Zuid-Limburg 2024-2031 “Samen sterk, iedereen veilig” Aanpak geweld in afhankelijkheidsrelaties, voor besluitvorming aan de gemeenteraad van Maastricht voor te leggen.

Besluit Burgemeester en Wethouders d.d. 23 april 2024:

Conform.

1. Aanleiding

Iedereen heeft recht op een veilig bestaan. Geweld in afhankelijkheidsrelaties hoort daar niet in thuis. Geweld in afhankelijkheidsrelaties is de meest voorkomende vorm van geweld in onze samenleving. Jaarlijks worden er ongeveer 200.000 mensen in Nederland het slachtoffer van. In Zuid-Limburg gaat het jaarlijks om 4.200 tot 4.300 meldingen, maar een groot deel komt niet naar buiten. Vaak zijn er al meerdere incidenten voorafgegaan. Het aantal meldingen is dus geen goede indicatie van de werkelijkheid. In veel situaties spelen onderliggende problemen. Dit beeld is ook herkenbaar voor Zuid-Limburg.

Het gaat om geweld dat gepleegd wordt door een persoon die het slachtoffer niet alleen kent, maar waar het slachtoffer ook materieel of emotioneel afhankelijk van is. Voorbeelden zijn huiselijk geweld, ouderenmishandeling maar ook mensenhandel en mishandeling door een mantelzorger. Gemeenten hebben naast inhoudelijke taken vanuit de WMO de opdracht om een regionale visie te ontwikkelen gericht op de aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties. De visie, met een gezamenlijke ambitie, geeft richting en vormt de basis voor effectieve samenwerking om zo samen de cirkel van geweld te doorbreken.

Basis voor de regiovisie

De evaluatie van de voorgaande visie, met de titel Geweld hoort nergens Thuis, de eindrapportage van het gelijknamige landelijk programma, de belangrijkste conclusies uit de recent gepubliceerde cohortstudie van het Verwey-Jonker Instituut 'Huiselijk geweld, een complex en hardnekkig probleem' en de bouwstenen van het Toekomstscenario Kind- en gezinsbescherming vormen de basis voor de nieuwe regiovisie.

De visie staat in het teken van verdere versterking van zowel de samenwerking als de aanpak. De afgelopen jaren is er een goede basis gelegd voor de samenwerking en de aanpak. Nu is het tijd om de samenwerking en de aanpak verder te verstevigen. Er zijn veel vormen van geweld die vallen onder de koepelterm geweld in afhankelijkheidsrelaties en er zijn veel partners betrokken.

Ontwikkellijnen

Om de ambitie te realiseren zijn 3 ontwikkellijnen geformuleerd:

Samen zien: Iedereen kent en herkent signalen van geweld in afhankelijkheidsrelaties en ook de gevolgen ervan en weet wat hij/zij dan kan doen;

Samen leren, Samen werken: Geen enkele professional werkt op een eigen eiland, ze benutten allen de kracht en ervaringen van het netwerk;

Samen doen: Niemand komt zonder hulp te zitten.

De regiovisie wordt uitgewerkt in een uitvoeringsplan dat na de vaststelling van de visie aan het college zal worden voorgelegd.

Duur visie

Omdat het om een hardnekkig probleem gaat is een duurzame en gerichte aanpak nodig. Daarom wordt er voor deze nieuwe regiovisie een termijn van acht jaar, in plaats van vier jaar, gehanteerd. In het uitvoeringsplan worden concrete activiteiten opgenomen per ontwikkellijn die bijdragen aan de deelambities, die op hun beurt bijdragen aan de centrale ambitie. Ook wordt hierin opgenomen op welke wijze wordt gemonitord en geëvalueerd. Om in de uitvoering bij te kunnen stellen is voor het uitvoeringsplan gekozen voor een termijn van 4 jaar en een tweejaarlijkse evaluatie.

2. Context

Gemeenten hebben in deze aanpak de regierol voor wat betreft het sociale domein. Op basis van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) 2015 (Art. 2.1.2 in conjunctie met art. 2.2.1) zijn gemeenten zelf verantwoordelijk voor de ketenaanpak op het gebied van geweld in afhankelijkheidsrelaties.

Naast preventie, zijn gemeenten ook verantwoordelijk voor de bestrijding, de aanpak en nazorg van kindermishandeling. Alle gemeenten hebben dus een eigen taak om geweld in afhankelijkheidsrelaties aan te pakken, onder andere door te zorgen voor de lokale infrastructuur om preventie, vroegsignalering en laagdrempelige hulp te waarborgen.

In het kader van een integrale aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties maken we echter ook afspraken op lokaal, sub-regionaal, regionaal en provinciaal/landelijk niveau.

Met deze regiovisie wordt gezamenlijk door de Zuid-Limburgse gemeenten invulling gegeven aan de opdracht van het Rijk om te komen tot een eenduidige en integrale aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties.

3. Gewenste situatie

De ambitie van de regiovisie is het doorbreken van de intergenerationele overdracht van geweld (in gezinnen). Dit doen we door veiligheid te creëren, vroegtijdig te signaleren en geweld in afhankelijkheidsrelaties blijvend te stoppen. We waarborgen duurzaam herstel en pakken hiervoor ook onderliggende problemen aan.

4. Effect op duurzaamheid en/of gezondheid

Geweld in afhankelijkheidsrelaties is de meest voorkomende vorm van geweld in onze samenleving. De gevolgen zijn vaak groot, zelfs na één incident. Want naast fysieke en maatschappelijke gevolgen zijn er de psychische gevolgen: gevoelens van vernedering, kleinering, angst, machteloosheid en wanhoop kunnen zorgen voor frustratie, woede en ernstige psychische belemmeringen. Het is belangrijk om zo vroeg mogelijk signalen van geweld in afhankelijkheidsrelaties te herkennen, om zo snel mogelijk de juiste ondersteuning te kunnen bieden. Deze ondersteuning wordt geboden door tal van partijen. Samenwerking tussen verschillende disciplines is belangrijk, omdat er meerdere factoren van invloed zijn op dit geweld zoals bijvoorbeeld opvoedingsstijl, de woonomgeving, gezondheid en de financiële situatie. Een gezamenlijke visie en aanpak is essentieel.

5. Effect op de openbare ruimte

Niet van toepassing.

6. Personeel en organisatie

Er is binnen de organisatie een regionale projectleider geweld in afhankelijkheidsrelaties benoemd voor de regio Maastricht Heuvelland en Westelijke Mijnstreek. Deze vervult samen met de projectleider geweld in afhankelijkheidsrelaties voor de regio Parkstad, in de regio een sturende rol m.b.t. geweld in afhankelijkheidsrelaties en de activiteiten uit het uitvoeringsplan.

Werkzaamheden met betrekking tot geweld in afhankelijkheidsrelaties zijn veelal reguliere werkzaamheden op grond van de WMO en de Jeugdwet en kunnen veelal worden uitgevoerd door de bestaande capaciteit.

Een aantal aanvullende activiteiten die in de regiovisie worden genoemd, bijvoorbeeld het versterken van signaleringsvaardigheden en het volgen van trainingen, zullen (beperkt) effect hebben op de bestaande ambtelijke capaciteit van diverse teams, waaronder de teams Jeugd, WMO en Openbare Orde en Veiligheid. Deze activiteiten en de gevolgen hiervan met betrekking tot de personele capaciteit worden in het uitvoeringsplan nader uitgewerkt.

7. Informatiemanagement en automatisering (incl. Smart City)

Niet van toepassing

8. Financiën

		Lasten						Baten			
		Omschrijving	I/S	'24	'25	'26	'27	'23	'24	'25	'27
College- voorstel	A	Uitvoeringsplan Regiovisie	S	640	640	640	640				
		Totaal	S	640	640	640	640				
Bestaande dekking	A	540681238 - GIA regionaal	S	640	640	640	640				
		Totaal	S	640	640	640	640				
Nieuwe dekking of tekort- melding											
		Totaal									

Bedragen x 1000

Genoemde bedragen zijn inclusief B.T.W.

- A. Maastricht voor de regio Maastricht Heuvelland en de Westelijke Mijnstreek en Heerlen voor de regio Parkstad zijn centrumgemeenten in de regio Zuid-Limburg. Zij ontvangen structureel extra geld ten behoeve van de aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties voor Zuid-Limburg (Decentralisatie uitkering vrouwenopvang afgekort Du Vo middelen). Van deze Du Vo middelen worden o.a. regionale voorzieningen gefinancierd, bijvoorbeeld de Vrouwenopvang. Een deel van deze structurele Du Vo-middelen is gereserveerd voor (extra) regionale inzet op het gebied van geweld in afhankelijkheidsrelaties, de zogenaamde regionale GIA-middelen.

In het uitvoeringsplan wordt opgenomen op welke wijze deze regiomiddelen worden ingezet voor de jaren 2024-2027. Het uitvoeringsplan wordt naar verwachting in het vierde kwartaal van 2024 voor besluitvorming voorgelegd aan het college.

Collegevoorstel

9. Aanbestedingen

Niet van toepassing.

10. Participatie tot heden

Inbreng betrokken partners

De reden voor het opstellen van een regiovisie is het formuleren van een gezamenlijke visie en aanpak. Bij de totstandkoming zijn de partners daarom ook zeer uitgebreid betrokken: De partners zijn: Afvaardiging 16 Zuid-Limburgse gemeenten, Veilig Thuis Zuid-Limburg, Raad voor de Kinderbescherming, Politie, Openbaar Ministerie, Centrum Seksueel Geweld Limburg, LEVANTOgroep Vrouwenopvang, XONAR Vrouwenopvang en hulpverlening, Gecertificeerde Instellingen, Zorg en Veiligheidshuizen Zuid-Limburg, Reclasseringsorganisaties en ervaringsdeskundigen. Er hebben meerdere netwerksessies plaatsgevonden om zo tot een gezamenlijk gedragen visie en aanpak te komen.

Meenemen bestuur

Verder is ook het bestuur regelmatig meegenomen, via de commissie Zorg en Veiligheid. De ambtelijk contactpersonen bij de gemeenten zijn gevraagd om de portefeuillehouders te informeren en mee te nemen in de eind(concept) versie van de visie. Daarnaast is er op 10 april 2024 een Webinar georganiseerd voor raadsleden en burgemeester en wethouders van de regio Maastricht Heuvelland en Westelijke Mijnstreek. In Parkstad heeft op 5 februari 2024 een informatieavond plaatsgevonden.

Inbreng MO adviesraden

Op Zuid-Limburgse schaal is een afvaardiging van lokale adviesraden betrokken die specifiek was samengesteld voor dit thema. In 3 bijeenkomsten is deze afvaardiging meegenomen in het thema en het proces van de totstandkoming. Daarnaast hebben zij feedback gegeven op de conceptvisie van de uitgangspuntennotitie, de visie en het uitvoeringsplan. Deze feedback is verwerkt in de conceptvisie. Er is vervolgens een advies geformuleerd op Zuid-Limburgse schaal dat gedeeld is met alle lokale adviesraden van de 16 Zuid-Limburgse gemeenten. De onafhankelijke adviesraad Maastricht is daarnaast formeel om advies gevraagd. Dit advies is op 4 april 2024 ontvangen. De aandachtspunten uit dit advies zijn voor zover van toepassing meegenomen in de regiovisie. De overige aandachtspunten worden meegenomen in het uitvoeringsplan.

11. Voorstel

1. De nota Regiovisie Zuid-Limburg 2024-2031 “Samen sterk, iedereen veilig” Aanpak geweld in afhankelijkheidsrelaties, voor besluitvorming aan de gemeenteraad van Maastricht voor te leggen.

12. Uitvoering, evaluatie en vervolg

De wijze van evaluatie en monitoring wordt verder uitgewerkt in het uitvoeringsplan. Er zal in ieder geval tweejaarlijks een evaluatie plaatsvinden om te kijken waar we staan en wat beter kan. Ook zal voor de geprioriteerde onderwerpen een plan van aanpak opgesteld worden waarin aangegeven wordt hoe dit geëvalueerd wordt.

Het uitvoeringsplan zal uiterlijk in het vierde kwartaal van 2024 aan het college ter vaststelling worden aangeboden. De planning en uitvoering zal worden uitgewerkt in dit uitvoeringsplan.